

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI HUKUKİ VE CEZAI SORUMLULUKLAR

İŞ KAZASI

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ :

Önceden planlanmamış, çoğu kez kişisel yaralanmalara, makinalarile araç ve gereçlerin zarara uğramasına, üretimin bir süre durmasına yol açan bir olay.

ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI :

Önceden planlanmayan, beklenmeyen, belirli bir zarar yada yaralanmaya neden olan bir olay olarak tanımlamıştır.

MESLEK HASTALIĞI

DÜNYA SAĞLIK TEŞKİLATINCA;

Yapılan işten kaynaklanan, ölçülebilen, tanımlanabilen kontrol altına alınabilen özel etmenlerle hastalık arasındaki ilişkinin tam olarak kurulabildiği hastalıklar olarak tanımlanmıştır.

6331 SAYILI İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

**5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL
SAĞLIK SİGORTASI KANUNU**

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNU

Madde 3 - Tanımlar

İŞ KAZASI:

İşyerinde veya işin yürütümü nedeniyle meydana gelen, ölüme sebebiyet veren veya vücut bütünlüğünü ruhen ya da bedenen özre uğratan olay,

MESLEK HASTALIĞI:

Mesleki risklere maruziyet sonucu ortaya çıkan hastalık,

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU

13.Madde İş Kazası ,

14.Madde Meslek Hastalığı

İŞ KAZASI ;

**5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun
13 . maddesinde hükme bağlanan 5 durumda meydana gelen
ve sigortalıyı hemen veya sonradan
bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır.**

- 1) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,
- 2) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle veya görevi nedeniyle, sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş veya çalışma konusu nedeniyle işyeri dışında,
- 3) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak işyeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- 4) Emziren kadın sigortalının, çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,
- 5) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş gelişi sırasında,

Bir olayın iş kazası sayılabilmesi için,

- kazayı geçiren kişinin sigortalı olması,
- sigortalının işyerinde ve ya işyerinden sayılan yerlerde bulunması,
- olayın işveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle meydana gelmesi,
- kaza ile sonuç arasında uygun bir illiyet bağının bulunması,
- kaza sonucu bedence veya ruhça özre uğraması ve bu unsurların bir arada gerçekleşmesi gerekmektedir.

İş kazası;

işin yürütümü sırasında meydana gelen olayı ifade etmekte ise de, yapılan işle ilgisi olmayan bazı hal ve durumlarda meydana gelen olayları da kapsamaktadır.

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada

(Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada meydana gelen olayların yapılan işle ilgili olup olmadığına bakılmaksızın iş kazası sayılması gerekmektedir.)

- ↗ Avluda yürürken düşmesi,**
- ↗ Dinlenme saatinde top oynarken ayağının burkulması,**
- ↗ Bahçedeki meyve ağacından meyve toplarken düşmesi,**
- ↗ Yemek yerken elini kesmesi,**
- ↗ Dinlenme odasında dinlenirken sobadan zehirlenmesi,**
- ↗ İşyerinde intihar etmesi,**
- ↗ İşyeri sınırları içinde bulunan havuzda boğularak ölmesi,**
- ↗ Ücretli izinli bulunduğu sırada çalıştığı işyerindeki arkadaşlarını ziyaret için geldiğinde kaza geçirmesi,**
- ↗ Araçlarla çalışanların bu araçlarda geçirecekleri kazalar**

İş Kazası

(Yürütülmekte Olan İş Nedeniyle)

Aşağıda belirtilen olaylar işlerin yürütümü sırasında ve çalışma konusunda meydana geldiğinden iş kazası sayılması gerekmektedir.

- ❧ Torna atölyesinde çalışan sigortalının elini torna makinesine kaptırması,**
- ❧ Tarlasında çalışan sigortalının ilaçlama yaparken zehirlenmesi,**
- ❧ Tarlasında çalışan sigortalının traktörü devirerek yaralanması,**

İş Kazası

Kanununun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan sigortalıların işyeri dışında yürütmekte olduğu iş nedeniyle meydana gelen kazalar iş kazası sayılacaktır.

- ❧ Kasaphane işyeri işleten sigortalının getirilen etleri almak için işyeri dışına çıktığında bir aracın kendisine çarpması,**
- ❧ Marangoz atölyesi işleten sigortalının işyeri dışında mutfak dolabı monte ederken ayağına parçalardan birinin düşmesi sonucu yaralanması,**
- ❧ Beyaz eşya tamir bakım servis işyerinde çalışan sigortalının buzdolabı tamiri için gittiği binada dengesini kaybederek düşmesi,**

İşveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi

Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda meydana gelen kazaların iş kazası sayılması gerekmektedir.

Burada göz önünde bulundurulması gereken husus, meydana gelen kazanın işverenin sigortalıya vermiş olduğu görevle ilgili olup olmadığı, görevin yapılması için geçen süre içinde meydana gelip gelmediğinin tespitine bağlı bulunmaktadır.

İş Kazası (İşveren Tarafından Görev ile Başka Bir Yere Gönderilmesi)

- İşveren tarafından, işyerinde çalışan bir sigortalının işverenin evindeki bir malzemeyi almak üzere görevlendirilmesi halinde işverenin evine sigortalının gidip gelmesi sırasında uğradığı olaylar,
- Muhasebe bürosunda çalışan sigortalının işvereni tarafından mükellefin hesaplarını kontrol etmek için görevlendirilmesi halinde sigortalının bu iş için gidip gelmesi sırasında ve mükellefin bulunduğu yerde çalışması sırasında meydana gelen olaylar,

İş kazası sayılmalıdır.

İş Kazası (İşveren Tarafından Görev ile Başka Bir Yere Gönderilmesi)

Görevli olarak gönderilen sigortalının görev konusu ile ilgili olmayan ve görevinin dışında meydana gelen kazalar iş kazası sayılmaz.

- ❏ Görevli gönderilen sigortalının işi dışında eğlenmek için gittiği sinema veya gece kulübünde herhangi bir nedenden dolayı uğradığı kazanın iş kazası olarak kabul edilmesi mümkün değildir.

(Emziren Kadın Sigortalının Çocuğuna Süt Vermek İçin Ayrılan Zamanlarda)

Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 5 inci maddesinin (a) ve (g) bentlerinde sayılan sigortalıların,

4857 sayılı İş Kanununun 74 üncü maddesine istinaden bir yaşına kadar, çocuklarını emzirmeleri için bu Kanunda belirtilen sürelerde sigortalının işveren tarafından ayrılan emzirme odasında veya çocuğun bulunduğu yer ile bu yere gidiş geliş sırasında ve emzirme sürelerinde geçirdiği kazalar iş kazası sayılacaktır.

❧ Kadın sigortalının çocuğunu emzirmek için belirlenen zamanda işyerindeki emzirme odasında merdivenden düşmesi sonucu meydana gelen kaza,

❧ Çocuğun bulunduğu yere gidiş-gelişi esnasında geçirdiği trafik kazaları,

İş Kazası sayılmalıdır.

İşverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş-gelişi sırasında

Burada önemli olan işverence sağlanan bir taşıtın bulunması ve sigortalıların işin yapıldığı yere getirilip götürülmeleri keyfiyetidir.

İşverenin kiraladığı bir minibüs veya işyerine ait servis aracı ile sigortalıların sabah evlerinden işyerine, işin bitiminde de işyerlerinden evlerine getirilip götürülmeleri sırasında meydana gelen trafik kazası,

Tam olarak durmamış araçtan sigortalının inerken düşerek yaralanması,

Araç içinde herhangi bir nedenle meydana gelen olay, iş kazası olarak sayılması gerekmektedir.

Ancak, sigortalının işe gitmek için bindiği servis aracından indikten sonra yolun karşı tarafında bulunan işyerine geçmek için yolu geçerken uğradığı trafik kazası, sigortalının getirilip götürülme hali sona ermesi nedeniyle iş kazası sayılamayacaktır

5510 SAYILI SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNU- MADDE 14

Meslek hastalığı, sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal özürlülük halleridir.

Sigortalının çalıştığı işten dolayı meslek hastalığına tutulduğunun;

a) Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları tarafından usûlüne uygun olarak düzenlenen sağlık kurulu raporu ve dayanağı tıbbî belgelerin incelenmesi,

**b) Kurumca gerekli görüldüğü hallerde, işyerindeki çalışma şartlarını ve buna bağlı tıbbî sonuçlarını ortaya koyan denetim raporları ve gerekli diğer belgelerin incelenmesi,
sonucu Kurum Sağlık Kurulu tarafından tespit edilmesi zorunludur**

(ULUSLARARASI ÇALIŞMA TEŞKİLATI KAYNAKLARINA GÖRE)

Dünyada her yıl yaklaşık ;

2.200.000

💧 insan işle bağlantılı kaza ve hastalıklar nedeniyle ölmekte,

270.000 000

💧 insan en az 3 gün iş göremezlikle sonuçlanan kazalara maruz kalmakta,

160.000.000

💧 insan işle bağlantılı hastalıklara yakalanmaktadır.

SOSYAL GÜVENLİK KURUMU İSTATİSTİKLERİNE GÖRE

Türkiye’de her yıl yaklaşık

77000 İŞ KAZASI

500 MESLEK HASTALIĞI

SGK İSTATİSTİKLERİNE GÖRE

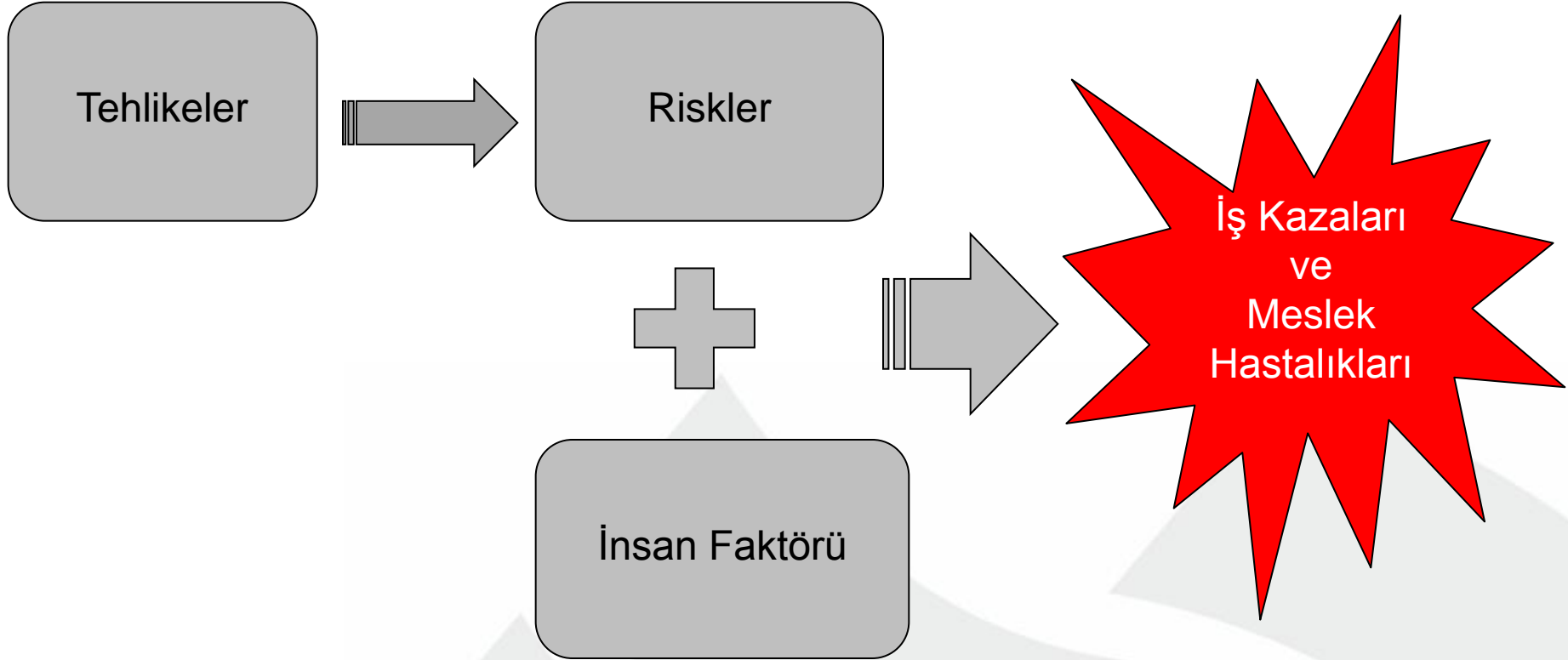
Türkiye’de her yıl yaklaşık

77000 İŞ KAZASI

	İŞ KAZALARI 9 Yıllık Ortalama (2003-2011)
ÖLÜM	1170
SÜREKLİ İŞGÖREMEZLİK	1659

İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARININ TOPLAM MALİYETİ

	GAYRİ SAFİ MİLLİ HASILA
ENDÜSTRİLEŞMİŞ ÜLKELER	% 1 - % 3
TÜRKİYE	% 5



İnsan Faktörü

- Yaş,
- Cinsiyet
- Sağlık durumu
- Eğitim durumu
- Barınma Koşulları
- Ücret ve Ödeme şekilleri
- Çalışma süresi

HUKUKİ SORUMLULUKLAR

İş kazası sonucu zarara uğrayan işçiye SGK tarafından, geçici veya sürekli iş göremezlik ödenekleri bağlanır, sigortalının ölümü halinde ise hak sahiplerine yasada belirtilen koşullarda gelir bağlanabilir.

SGK yaptığı ödemeleri iş sağlığı ve güvenliği mevzuatını ihlal eden işverenlerden talep edebilir.

SGK yardım ve ödenekleri, manevi zararları karşılamaz ve zarara uğrayan işçi veya hak sahiplerinin gerçek zararını karşılamayabilir.

Sorumluluk hukukunun genel ilkesine göre mağdurun zararının tümünün tazmin edilmesi gerekir.

BORÇLAR KANUNU (Madde 417)

İşçinin kişiliğinin korunması

1. Genel olarak

İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür.

İşveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür.

İşverenin yukarıdaki hükümler dâhil, kanuna ve sözleşmeye aykırı davranışı nedeniyle işçinin ölümü, vücut bütünlüğünün zedelenmesi veya kişilik haklarının ihlaline bağlı zararların tazmini, sözleşmeye aykırılıktan doğan sorumluluk hükümlerine tabidir.

BORÇLAR KANUNU (Madde 49-56)

A. SORUMLULUK

I. Genel olarak

MADDE 49- Kusurlu ve hukuka aykırı bir fiille başkasına zarar veren, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

Zarar verici fiili yasaklayan bir hukuk kuralı bulunmasa bile, ahlaka aykırı bir fiille başkasına kasten zarar veren de, bu zararı gidermekle yükümlüdür.

II. Zararın ve kusurun ispatı

MADDE 50- Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.

Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.

III. Tazminat

1. Belirlenmesi

MADDE 51- Hâkim, tazminatın kapsamını ve ödenme biçimini, durumun gereğini ve özellikle kusurun ağırlığını göz önüne alarak belirler.

Tazminatın irat biçiminde ödenmesine hükmedilirse, borçlu güvence göstermekle yükümlüdür.

2. İndirilmesi

MADDE 52- Zarar gören, zararı doğuran fiile razı olmuş veya zararın doğmasında ya da artmasında etkili olmuş yahut tazminat yükümlüsünün durumunu ağırlaştırmış ise hâkim, tazminatı indirebilir veya tamamen kaldırabilir.

Zarara hafif kusuruyla sebep olan tazminat yükümlüsü, tazminatı ödediğinde yoksulluğa düşecek olur ve hakkaniyet de gerektirirse hâkim, tazminatı indirebilir.

IV. Özel durumlar

1. Ölüm ve bedensel zarar

a. Ölüm

MADDE 53- Ölüm hâlinde uğranılan zararlar özellikle şunlardır:

- 1. Cenaze giderleri.**
- 2. Ölüm hemen gerçekleşmemişse tedavi giderleri ile çalışma gücünün azalmasından ya da yitilmesinden doğan kayıplar.**
- 3. Ölenin desteğinden yoksun kalan kişilerin bu sebeple uğradıkları kayıplar.**

b. Bedensel zarar

MADDE 54- Bedensel zararlar özellikle şunlardır:

- 1. Tedavi giderleri.**
- 2. Kazanç kaybı.**
- 3. Çalışma gücünün azalmasından ya da yitilmesinden doğan kayıplar.**
- 4. Ekonomik geleceğin sarsılmasından doğan kayıplar.**

c. Belirlenmesi

MADDE 55- Destekten yoksun kalma zararları ile bedensel zararlar, bu Kanun hükümlerine ve sorumluluk hukuku ilkelerine göre hesaplanır. Kısmen veya tamamen rücu edilemeyen sosyal güvenlik ödemeleri ile ifa amacını taşımayan ödemeler, bu tür zararların belirlenmesinde gözetilemez; zarar veya tazminattan indirilemez. Hesaplanan tazminat, miktar esas alınarak hakkaniyet düşüncesi ile artırılmaz veya azaltılamaz.

d. Manevi tazminat

MADDE 56- Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevi tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.

Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.

İŞ KAZALARINDAN DOĞAN CEZAI SORUMLULUKLAR

Ceza hukuku, suç oluşturan eylem ve davranışları ve bu eylem ve davranışlarda bulunanlara ne gibi yaptırımlar (cezalar) uygulanacağını gösteren hukuk kurallarının tümünden meydana gelir.

Ceza hukukunun başta gelen kaynağı, "TÜRK CEZA KANUNU" dur.

"TÜRK CEZA KANUNU" dışında birçok özel kanunlar da suç ve ceza koymak suretiyle genel ceza hukukunu tamamlarlar.

.

KAST,

Suçun, neticenin bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir

OLASI KAST,

Öngörülen neticeyi kabullenmektir

TAKSİR,

Neticeyi öngörmemektir.

BİLİNÇLİ TAKSİR,

Öngörülen neticeyi istememektir.

TAKSİR

TCK / MADDE 22.

- (2) Taksir, dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla, bir davranışın suçun kanuni tanımında belirtilen neticesi öngörülmeden gerçekleştirilmesidir.
- (3) Kişinin öngördüğü neticeyi istememesine karşın, neticenin meydana gelmesi halinde bilinçli taksir vardır; bu halde **taksirli suça ilişkin ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.**

TAKSİRLE ÖLDÜRME

TCK.Madde 85. –

- 1) Taksirle bir insanın ölümüne neden olan kişi, **2** yıldan **6** yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(Bilinçli taksir halinde ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.)
- 2) Fiil, **1** den fazla insanın ölümüne ya da **1** veya **1** den fazla kişinin ölümü ile birlikte **1** veya **1** den fazla kişinin yaralanmasına neden olmuş ise,
kişi **2** yıldan **15** yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
(Bilinçli taksir halinde ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.)

TAKSİRLE YARALAMA

(TCK. Madde 89)

Taksirle,

Başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi,

3 aydan **1** yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır.

(Bilinçli taksir halinde ceza üçte birden yarısına kadar artırılır.)

Taksirle yaralama fiili ,

Mağdurun;

- A) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin sürekli zayıflamasına,
- B) Vücudunda kemik kırılmasına,
- C) Konuşmasında sürekli zorluğa,
- D) Yüzünde sabit ize,
- E) Yaşamını tehlikeye sokan bir duruma,
- F) Gebe bir kadının çocuğunun vaktinden önce doğmasına,
neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza* , yarısı oranında artırılır.

*** (3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası)**

3) Taksirle yaralama fiili, mağdurun;

A) İyileşmesi olanağı bulunmayan bir hastalığa veya bitkisel hayata girmesine,

B) Duyularından veya organlarından birinin işlevinin yitirilmesine,

C) Konuşma ya da çocuk yapma yeteneklerinin kaybolmasına,

D) Yüzünün sürekli değişikliğine,

E) Gebe bir kadının çocuğunun düşmesine,

neden olmuşsa, birinci fıkraya göre belirlenen ceza*, bir kat artırılır.

***(3 aydan 1 yıla kadar hapis veya adli para cezası)**

- (4) Fiilin 1 den fazla kişinin yaralanmasına neden olması halinde, 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.**
- (5) Bilinçli taksir hali hariç olmak üzere, bu maddenin kapsamına giren suçların soruşturulması ve kovuşturulması şikayete bağlıdır.**